

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa
(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang
Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm
Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu
Sài Gòn 1998

--- o0o ---

Tập 22
QUYỂN THỨ 548
HỘI THỨ TƯ

Phẩm
THÍ DỤ
Thứ 14

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng:
Bạch Thế Tôn! Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm thật
vì việc lớn hiện thế gian chăng?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Bát-
nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm vì việc lớn xuất hiện thế
gian. Sở dĩ vì sao? Vì Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu
thẳm thật năng thành xong Nhất thiết trí trí, thật
năng thành xong các bậc Độc giác, thật năng thành
xong các bậc Thanh văn.

Thiện Hiện phải biết: Như Quán đảnh Đại
vương Sát-đế-lợi uy đức tự tại uôn dẹp tất cả, đem

các việc nước giao phó dặn dò tôi lớn, tréo tay không làm gì, yên ổn hưởng vui sướng. Chư Phật cũng thế, là Đại Pháp Vương uy đức tự tại, uốn dẹp tất cả, đem pháp chư Phật, hoặc pháp Độc giác, hoặc pháp Thanh văn thấy đều giao phó dặn dò Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm khiến khắp thành xong. Vậy nên, Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm thật vì việc lớn xuất hiện thế gian.

Thiện Hiện phải biết: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng vì thu nhận chấp lấy sắc nên xuất hiện thế gian. Chẳng vì thu nhận chấp lấy thọ tưởng hành thức nên xuất hiện thế gian. Chẳng vì thu nhận chấp lấy quả Dự lưu nên xuất hiện thế gian. Chẳng vì thu nhận chấp lấy quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán nên xuất hiện thế gian. Chẳng vì thu nhận chấp lấy Độc giác Bồ-đề nên xuất hiện thế gian. Chẳng vì thu nhận chấp lấy Nhất thiết trí trí nên xuất hiện thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện liền thưa Phật rằng: Vì sao Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế cũng chẳng vì thu nhận chấp lấy Nhất thiết trí trí nên xuất hiện thế gian?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nơi ý hiểu sao? Ngươi và thấy có quả A-la-hán khá thu nhận chấp lấy chẳng?

Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng thấy. Tôi chẳng thấy có quả A-la-hán khá đối trong ấy thu nhận chấp lấy.

Phật bảo: Thiện Hiện! Hay thay, hay thay! Ta cũng chẳng thấy có pháp Như Lai khá đối trong ấy thu nhận chấp lấy. Vậy nên, Thiện Hiện! Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cũng chẳng vì thu nhận chấp lấy Nhất thiết trí trí nên xuất hiện thế gian.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm cũng chẳng vì thu nhận chấp lấy Nhất thiết trí trí nên xuất hiện thế gian ấy, chúng các Bồ-tát mới học Đại thừa nghe thuyết như thế, tâm liền kinh sợ, chẳng năng tin thọ được. Nếu chúng các Bồ-tát nhân đã viên mãn, từng ở chỗ vô lượng Phật quá khứ phát thệ nguyện rộng lớn, đem dài chứa nhóm căn lành thù thắng, nghe thuyết như thế có thể tin thọ được?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Do nhân duyên đây, Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng nên vội vì các Bồ-tát mới học Đại thừa mà thuyết.

Bấy giờ, các Thiên tử cõi Dục, cõi Sắc đồng thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế rất là sâu thẳm, khó thấy khó giác, cực khó tin hiểu. Nếu các hữu tình từng ở vô lượng chỗ Phật quá khứ phát thệ

nguyện rộng, trồng nhiều căn lành, thờ nhiều bạn lành, mới tin hiểu được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm.

Giả sử các loại hữu tình thế giới Tam thiên đại thiên tất cả đều thành tùy tín hành thấy. Loại hữu tình kia hoặc lâu một kiếp hoặc một kiếp hơn tu hạnh tự địa, chẳng bằng có người đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm đây, một ngày nhận chịu vui mừng suy nghĩ khen lường quán sát, chỗ được công đức hơn kia vô lượng?

Bấy giờ, Phật bảo các Thiên tử rằng: Như vậy, như vậy. Như các người đã nói. Thiên tử phải biết: Nếu các thiện nam tử thiện nữ nhân thấy nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, mau được Niết-bàn hơn trước đã nói tùy tín hành thấy hoặc lâu một kiếp hoặc một kiếp hơn tu hạnh tự địa, hưởng nhận vui thấy. Khi các Thiên tử nghe Phật đã dạy, vui mừng nhảy nhót, đánh lễ Thế Tôn, quanh hữu ba vòng, bái từ Phật, lui về cung lại. Cách hội chưa xa bỗng nhiên chẳng hiện. Tùy thuộc cõi nào đều trụ bản cung, khuyến tiến chư thiên tu hạnh thù thắng.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu các Bồ-tát Ma-ha-tát nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng sanh tin hiểu, chẳng chìm chẳng đắm, chẳng mê chẳng ngất, không ngờ không nghi, không

lấy không chấp, vui mừng nghe thọ, cung kính cúng dường, chết từ chỗ nào đến sanh trong đây?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng sanh tin hiểu, chẳng chìm chẳng đắm, chẳng mê chẳng ngất, không ngờ không nghi, không lấy không chấp, vui mừng nghe thọ, cung kính cúng dường, muốn thấy ưa nghe, thọ trì đọc tụng, thường chẳng xa lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm và kia tác ý tương ưng thù thắng, ưa mến theo dõi kẻ năng thuyết pháp, như bò con theo mẹ chưa từng tạm nói, cho đến chưa được bao nhiêu nghĩa thú Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm thông lợi rất ráo năng vì người nói, trọn chẳng nên xa lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm và Sư thuyết pháp lâu chừng giây lát. Bồ-tát Ma-ha-tát này chết từ trong người đến sanh trong đây, vì nhờ thắng nhân đời trước nên năng thành tựu việc này.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Vả có các Bồ-tát Ma-ha-tát trọn nên công đức như thế, cúng dường vâng thờ Phật phương khác rồi, từ chỗ kia chết đến sanh đây ư?

Phật bảo: Thiện Hiện! Có Bồ-tát Ma-ha-tát cúng dường vâng thờ Phật phương khác rồi, từ chỗ kia chết đến sanh trong đây, trọn nên công đức thù thắng như thế. Sở dĩ vì sao? Vì Bồ-tát Ma-ha-tát ấy

trước từ phương khác vô lượng chỗ Phật nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng sanh tin hiểu, cung kính cúng dường, biên chép thọ trì, thỉnh hỏi nghĩa thú sâu thẳm trong ấy, tu tập suy nghĩ, rộng vì người nói. Từ chỗ kia chết đến sanh trong đây, vì nhờ căn lành xưa, năng xong được việc này.

Lại nữa, Thiện Hiện! Có Bồ-tát Ma-ha-tát từ trời Đố-sử-đa chúng đồng phạm chết đến sanh trong người, kia cũng trọn nên công đức như thế. Sở dĩ vì sao? Bồ-tát Ma-ha-tát này đời trước đã ở chỗ Từ Thị Bồ-tát Ma-ha-tát trời Đố-sử-đa, nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng sanh tin hiểu, cung kính cúng dường, thỉnh hỏi nghĩa thú sâu thẳm trong ấy, tu tập suy nghĩ, rộng vì người nói. Từ chỗ kia chết đến sanh trong đây, vì nhờ căn lành xưa, nên năng xong được việc này.

Lại nữa, Thiện Hiện! Các thiện nam tử Bồ-tát thừa tuy ở đời trước được nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa mà chẳng thỉnh hỏi nghĩa thú sâu thẳm, nay sanh trong người nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế nơi tâm mê ngất nghi ngờ đắm chìm, hoặc sanh hiểu khác, khó nổi khai ngộ. Sở dĩ vì sao? Vì kẻ chẳng rõ nghĩa tâm nhiều mê ngất nghi ngờ đắm chìm.

Lại nữa, Thiện Hiện! Có các thiện nam tử Bồ-tát thừa, tuy ở đời trước được nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cũng từng thỉnh hỏi nghĩa thú sâu thẳm, hoặc qua một ngày hai ngày ba ngày bốn ngày năm ngày, mà chẳng tinh tiến như nói tu hành. Nay sanh trong người nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế, tuy lâu chút thời, nơi tâm bền vững không ai hoại được. Nếu là Bát-nhã Ba-la-mật-đa đã nghe và Sư thuyết pháp thỉnh hỏi thâm nghĩa, liền bèn lui mất, lòng sanh do dự. Sở dĩ vì sao? Các thiện nam tử Bồ-tát thừa đây, tuy ở đời trước được nghe Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cũng năng thỉnh hỏi nghĩa thú sâu thẳm, mà chẳng tinh tiến như nói tu hành, nên với đời nay đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm hoặc khi muốn nghe, hoặc khi chẳng muốn, hoặc khi bền vững, hoặc khi lui mất, nơi tâm nhẹ động, tới lui chẳng hằng, như mũi bông theo gió bay chuyển. Phải biết các thiện nam tử trụ Bồ-tát thừa như thế, mới học Đại thừa, tuy có lòng tin mà chẳng bền vững thanh tịnh, đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm chẳng thể trường thời tin muốn chuyển theo. Kia đối hai bậc hoặc tùy đọa một, chỗ gọi Thanh văn và bậc Độc giác.

Thiện Hiện phải biết: Như biển cả mênh mông cưỡi thuyền bị thủng. Các người trong ấy nếu chẳng lấy cây, đồ vật, dẫy nổi, ván tám, thân chết làm vật

nương đeo, quyết định biết bị chết chìm, chẳng đến bờ kia. Nếu năng lấy được cây, đồ vật, đây nổi, ván tằm, thầy chết làm chỗ nương đeo, phải biết loại này quyết chẳng chết chìm, được yên ổn biển cả đến bờ kia, không tổn không hại, hưởng các vui sướng. Các thiện nam tử trụ Bồ-tát thừa cũng lại như thế. Có đối Đại thừa tuy thành tựu phần ít lòng tin kính mến vui mà chẳng nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm làm chỗ nương đeo. Phải biết loại kia giữa đường lui mất chẳng thể chứng được Nhất thiết trí trí, nghĩa là rơi Thanh văn hoặc bậc Độc giác. Nếu đối Đại thừa có tin có nhẫn, có vui có muốn, có tinh tiến có thắng giải, có chẳng buông lung, có muốn thắng ý, có xả, có kính, có hớn hở, có vui mừng, có tâm thanh tịnh, có đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chẳng bỏ ách yếu khéo léo, lại năng nhiếp thọ được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm làm chỗ nương đeo. Phải biết loại này trọn chẳng giữa đường lui vào Thanh văn hoặc bậc Độc giác, định chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, năng tận vị lai lợi vui tất cả.

Lại nữa, Thiện Hiện! Như có kẻ nam hoặc các người nữ cầm mang chiếc bình đất sông đến sông lấy nước, hoặc ao hoặc giếng, hoặc suối hoặc khe. Phải biết bình này chẳng lâu tan rã. Vì có sao? Vì bình ấy chưa nung chín, chẳng kham đựng nước,

chung quy về lại đất vậy. Như vậy, Thiện Hiện! Có các thiện nam tử Bồ-tát thừa tuy đối Đại thừa có tín có nhẫn, có vui có muốn, có tinh tiến có thắng giải, có chẳng buông lung, có muốn thắng ý, có xả có kính, có hớn hở có vui mừng, có tâm thanh tịnh, có đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chẳng bỏ ách yếu khéo léo, mà chẳng nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo. Phải biết loại kia giữa đường lui mất, chẳng thể chứng được Nhất thiết trí trí, nghĩa là rơi Thanh văn hoặc bậc Độc giác.

Lại nữa, Thiện Hiện! Như có kẻ nam hoặc các người nữ cầm bình nung chín đến sông lấy nước, hoặc ao hoặc giếng, hoặc suối hoặc khe, phải biết bình này chắc chẳng tan rã. Vì có sao? Vì bình ấy chín tốt, kham chịu đựng nước rất bền chắc vậy. Như vậy, Thiện Hiện! Có các thiện nam tử Bồ-tát thừa, nếu đối Đại thừa có tín có nhẫn, nói rộng cho đến có đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chẳng bỏ ách yếu khéo léo, lại năng nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa phương tiện khéo léo. Phải biết loại này quyết chẳng giữa đường lui vào Thanh văn hoặc bậc Độc giác, định chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, năng tận vị lai lợi vui tất cả.

Lại nữa, Thiện Hiện! Như có người buôn không trí khôn khéo, thuyền ở bờ biển chưa sửa trị kiên

cổ, liền đem của vật đặt để trên thuyền, kéo vào xuống nước, cấp tốc phát đi. Phải biết thuyền này giữa đường hư chìm, người thuyền của vật trôi tản mỗi xứ. Người buôn như thế không trí không khéo, chết mất thân mạng và các của cải báu quý. Như vậy, Thiện Hiện! Có các thiện nam tử Bồ-tát thừa, tuy đối Đại thừa có tín có nhẫn, nói rộng cho đến có đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chẳng bỏ ách yếu khéo léo, mà chẳng nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo. Phải biết loại kia giữa đường lui mất, chẳng thể chứng được Nhất thiết trí trí, nghĩa là rơi Thanh văn hoặc bậc Độc giác.

Lại nữa, Thiện Hiện! Như có người buôn có trí khôn khéo, trước thuyền ở bờ biển sửa trị kiên cố rồi mới kéo xuống nước, nghiệm biết không kể hở, sau mới đem của vật để lên mà cho thuyền đi. Phải biết thuyền này tất chẳng hư chìm, người của yên ổn, đạt đến chỗ muốn tới. Như vậy, Thiện Hiện! Có các thiện nam tử Bồ-tát thừa, nếu đối Đại thừa có tín có nhẫn, nói rộng cho đến có đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chẳng bỏ ách yếu khéo léo, lại năng nhiếp thọ được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo. Phải biết loại này quyết chẳng giữa đường lui vào Thanh văn hoặc bậc Độc giác, định chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, năng tận vị lai lợi vui tất cả. Vì có sao? Nếu các thiện

nam tử Bồ-tát thừa có tín có nhẫn, nói rộng cho đến có đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chẳng bỏ ách yếu khéo léo, lại năng nhiếp thọ được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo, giữa đường lẽ vậy chẳng rơi Thanh văn hoặc bậc Độc giác, tất chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, cùng các hữu tình thường làm nhiều ích.

Lại nữa, Thiện Hiện! Ví như có người trăm hai chục tuổi già nua suy yếu lại thêm nhiều bệnh, chỗ gọi bệnh gió bệnh nóng bệnh đàm, hoặc ba bệnh nhóm lại. Nơ ý hiểu sao? Người già bệnh ấy, vả từ giường tòa tự năng đứng dậy được chăng? Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Chẳng được.

Phật bảo: Thiện Hiện! Người này nếu có đỡ cho đứng dậy cũng không sức đi một dặm, hoặc hai hoặc ba. Vì có sao? Vì già bệnh lắm vậy.

Như vậy, Thiện Hiện! Có các thiện nam tử Bồ-tát thừa, nếu đối Đại thừa có tín có nhẫn, nói rộng cho đến có đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chẳng bỏ ách yếu khéo léo. Nếu chẳng nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo, phải biết loại kia chẳng chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, lui rơi Thanh văn hoặc bậc Độc giác. Vì có sao? Vì xa lìa Bát-nhã Ba-la-mật-đa phương tiện khéo léo, lẽ phải như vậy.

Lại nữa, Thiện Hiện! Ví như có người trăm hai chục tuổi già nua suy yếu, lại thêm các bệnh, chỗ gọi bệnh gió bệnh nóng bệnh đàm, hoặc ba bệnh nhóm lại. Người già bệnh ấy muốn từ giường tòa dậy qua chỗ khác mà tự chẳng thể được. Có hai người mạnh, mỗi xóc một nách, đỡ lần cho đứng mà bảo kia rằng: Chớ có sợ nạn, tùy ý muốn đi, hai người chúng tôi trọn chẳng rời nhau, tất thấu chỗ đến yên ổn không tổn hại gì.

Như vậy, Thiện Hiện! Có các thiện nam tử Bồ-tát thừa nếu đối Đại thừa có tín có nhẫn, nói rộng cho đến có đối Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề chẳng bỏ ách yếu khéo léo, lại năng nhiếp thọ được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo. Phải biết loại này quyết chẳng giữa đường lui rơi Thanh văn hoặc bậc Độc giác, định chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quay xe diệu pháp độ chúng hữu tình.

HỘI THỨ TƯ

Phẩm TRỜI KHEN

Thứ 15

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Các Bồ-tát Ma-ha-tát mới học Đại thừa làm sao nên trụ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm? Làm sao nên học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các Bồ-tát Ma-ha-tát mới học Đại thừa muốn trụ muốn học Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, trước nên gần gũi vâng thờ cúng dường bạn lành chơn tịnh. Nếu kẻ năng tuyên nói được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, dạy trao dạy răn các Bồ-tát, phải biết đây là bạn lành chơn tịnh. Nghĩa là năng tuyên nói được Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, dạy trao dạy răn các Bồ-tát mới học Đại thừa rằng:

“Thiện nam tử, đến đây! Người nên siêng tu Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tịch lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Khi người siêng tu nên vô sở đắc mà làm phương tiện cùng các hữu tình bình đẳng chung có, hồi hướng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Khi người hồi hướng chớ đem sắc mà lấy Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, chớ đem thọ tưởng hành thức

mà lấy Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Vì có sao? Thiện nam tử! Nếu không chỗ lấy, mới năng chứng được Nhất thiết trí trí. Thiện nam tử! Người đối bậc Thanh văn và bậc Độc giác chớ sanh tham đắm”. Như vậy, Thiện Hiện! Bạn lành chơn tịnh dạy trao dạy răn các Bồ-tát Ma-ha-tát mới học Đại thừa, khiến kia lần vào Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm.

Bấy giờ, Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Các Bồ-tát Ma-ha-tát năng làm việc khó, nương tướng như thế Bồ thí, Tịnh giới, An nhẫn, Tinh tiến, Tịch lự, Bát-nhã Ba-la-mật-đa phát tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, chẳng muốn tự tại mà lấy diệt độ. Xem cõi các hữu tình khổ rất nặng, cầu tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, muốn tận vị lai phương tiện cứu vớt mà run sợ trôi lăn sanh tử?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Các Bồ-tát Ma-ha-tát năng làm việc khó. Nghĩa là vì lợi vui các thế gian nên phát tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Vì thương xót các hữu tình thế gian nên phát tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, khởi lời thề này: “Ta vì cứu vớt các thế gian vậy. Vì các thế gian làm nhà cửa vậy. Vì các thế gian làm về nương vậy. Vì chỉ cho thế gian đường rút ráo vậy. Vì các thế gian làm còn bãi vậy. Vì các thế gian làm sáng láng vậy. Vì các thế gian làm dẫn đầu vậy. Vì các thế gian làm

chỗ tới vậy”. Phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát khởi lời thề này: Ta vì cứu vớt các thế gian nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề? Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát thấy các thế gian trôi lăn sanh tử chịu các thứ khổ chẳng thể ra khỏi. Vì dứt khổ kia phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Đây là Bồ-tát Ma-ha-tát khởi lời thề này: Ta vì cứu vớt các thế gian nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát vì các thế gian làm nhà cửa nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề? Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát muốn vì thế gian nói tất cả pháp đều chẳng hòa hợp, phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Đây là Bồ-tát Ma-ha-tát vì các thế gian làm nhà cửa nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Cụ thọ Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Sao là tất cả pháp đều chẳng hòa hợp?

Phật bảo: Thiện Hiện! Các sắc chẳng hòa hợp tức sắc chẳng thuộc nhau. Nếu sắc chẳng thuộc nhau, tức sắc không sanh diệt. Nếu sắc không sanh diệt, tức sắc chẳng hòa hợp. Thọ tưởng hành thức

cũng lại như thế. Các Bồ-tát Ma-ha-tát muốn vì thế gian nói tất cả pháp đều có tướng chẳng hòa hợp như thế, phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát vì các thế gian làm về nường nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề? Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát vì khiến thế gian bị tất cả sanh lão bệnh tử sâu thán ưu khổ ép ngặt, mau được giải thoát sanh tẩy các khổ, vào cõi Vô dư y Bát-niết-bàn, phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Đây là Bồ-tát Ma-ha-tát vì các thế gian làm về nường, nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát vì chỉ cho thế gian đường rốt ráo nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề? Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát muốn vì thế gian nói pháp như vậy: Nghĩa là sắc bờ kia tức chẳng phải sắc. Như bờ kia, sắc cũng vậy. Thọ tướng hành thức bờ kia, tức chẳng phải thọ tướng hành thức. Như bờ kia, thọ tướng hành thức cũng vậy. Như sắc thọ tướng hành thức bờ kia, tất cả pháp cũng vậy.

Cụ thọ Thiện Hiện thưa rằng: Bạch Thế Tôn! Nếu như sắc thọ tướng hành thức bờ kia, tất cả pháp cũng vậy ấy, đâu chẳng Bồ-tát Ma-ha-tát đối

tất cả pháp đã hiện đẳng giác? Sở dĩ vì sao? Vì trong ấy trọn không việc phân biệt vậy?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Ở trong bờ kia không sở phân biệt. Vì không phân biệt nên các Bồ-tát Ma-ha-tát đối tất cả pháp đã hiện đẳng giác.

Thiện Hiện phải biết: Các Bồ-tát Ma-ha-tát làm việc rất khó, mặc dù năng quán tất cả pháp như thể mà chẳng tác chứng, cũng chẳng chìm đắm. Khởi nghĩ này rằng: “Ta đối pháp này hiện đẳng giác rồi, chứng được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, vì các thế gian tuyên nói khai chỉ”. Đây là Bồ-tát Ma-ha-tát vì chỉ cho thế gian đường rốt ráo, nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát vì các thế gian làm còn bãi nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Thiện Hiện! Ví như trong biển sông ao lớn nhỏ, chỗ đất cao ở được, chung quanh nước ngăn đứt, nói là còn bãi. Như vậy, Thiện Hiện! Sắc cho đến thức đứt ngăn trước sau. Do đây đứt nên tất cả pháp đứt. Tất cả pháp đây đứt ngăn trước sau tức là Niết-bàn vắng lặng vi diệu, cũng là tánh như thực không điên đảo. Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát cầu chứng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, muốn vì hữu tình nói

pháp như thế khiến mau tới vào Niết-bàn như thế. Đây là Bồ-tát Ma-ha-tát vì các thế gian làm còn bãi, nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát vì các thế gian làm sáng láng nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát vì phá vô trứng vô minh đêm dài che khuất hữu tình tối tăm nặng nề vậy, vì chữa bệnh mù mắt hữu tình không biết khiến sáng láng vậy, vì cùng tất cả hữu tình ngu mờ làm huệ quang minh vậy, nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Đây là Bồ-tát Ma-ha-tát vì các thế gian làm sáng láng, nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát vì các thế gian làm kẻ dẫn đầu nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát muốn vì thế gian tuyên nói khai chỉ bản tánh các sắc không sanh không diệt. Muốn vì thế gian tuyên nói khai chỉ bản tánh thọ tướng hành thức không sanh không diệt. Muốn vì thế gian tuyên nói khai chỉ bản tánh pháp các dị sanh không sanh không diệt. Muốn vì thế gian

tuyên nói khai chỉ bản tánh pháp Thanh văn, Độc giác, Bồ-tát, Phật không sanh không diệt. Muốn vì thế gian tuyên nói khai chỉ bản tánh tất cả pháp không sanh không diệt, phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Đây là Bồ-tát Ma-ha-tát vì các thế gian làm kẻ dẫn đầu, nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Sao là Bồ-tát Ma-ha-tát vì các thế gian làm chỗ tới nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát muốn vì thế gian tuyên nói khai chỉ sắc lấy hư không làm chỗ tới. Thọ tướng hành thức cũng lấy hư không làm chỗ tới. Tất cả pháp đều lấy hư không làm chỗ tới. Muốn vì thế gian tuyên nói khai chỉ sắc không chỗ tới, ngang cùng hư không. Thọ tướng hành thức cũng không chỗ tới, ngang cùng hư không. Tất cả pháp đều không chỗ tới, ngang cùng hư không.

Như thái hư không, không đến không đi, không làm không trụ, không chỗ an lập, không sanh không diệt; các pháp cũng vậy, đều như hư không không phân biệt, nên không chỗ phân biệt. Vì có sao? Các sắc không, nên không đến không đi. Thọ tướng hành thức không, nên cũng không đến không đi. Tất cả pháp không, nên đều không đến không đi.

Sở dĩ vì sao? Vì tất cả pháp đều lấy không, vô tướng, vô nguyên làm tới, kia đối tới này chẳng thể vượt khỏi. Tất cả pháp đều lấy vô tạo vô tác làm tới, kia đối tới này chẳng thể vượt khỏi. Tất cả pháp đều lấy vô sanh vô khởi làm tới, kia đối tới này chẳng thể vượt khỏi. Tất cả pháp đều lấy vô tánh làm tới, kia đối tới này chẳng thể vượt khỏi. Tất cả pháp đều lấy như mộng làm tới, kia đối tới này chẳng thể vượt khỏi.

Tất cả pháp đều lấy vô ngã làm tới, kia đối tới này chẳng thể vượt khỏi. Tất cả pháp đều lấy vô biên làm tới, kia đối tới này chẳng thể vượt khỏi. Tất cả pháp đều lấy tịch diệt Niết-bàn không lấy không bỏ, không đến không đi, rất cực vắng lặng làm tới, kia đối tới này chẳng thể vượt khỏi. Các Bồ-tát Ma-ha-tát muốn vì thế gian nói pháp như thế, phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề. Đây là Bồ-tát Ma-ha-tát vì các thế gian làm chỗ tới, nên phát siêng tinh tiến hướng tới Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Bấy giờ, Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Ai đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế năng sanh tin hiểu được?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát tu lâu hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát, đã từng cúng dường vô

lượng chư Phật, ở chỗ chư Phật phát thệ nguyện rộng, đã trồng căn lành đều thuần thực rồi, vô lượng bạn lành nhiếp thọ hộ niệm, mới đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thể năng sanh tin hiểu được.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thể năng sanh tin hiểu, Bồ-tát Ma-ha-tát này lấy gì làm tự tánh? Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát này lấy điều phục xa lìa làm tự tánh.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bồ-tát Ma-ha-tát ấy sẽ tới chỗ nào? Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát ấy sẽ tới Nhất thiết trí trí.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát tới Nhất thiết trí trí ấy, năng giác tới này, cũng năng tuyên nói, cũng cùng hữu tình làm chỗ về tới? Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói, nếu Bồ-tát Ma-ha-tát tới Nhất thiết trí trí ấy, năng giác tới này, cũng năng tuyên nói, cũng cùng hữu tình làm chỗ về tới.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bồ-tát Ma-ha-tát này năng làm việc khó. Nghĩa là mặc đội áo giáp mũ trụ kiên cố như thế, rằng ta phải độ thoát vô lượng vô số vô biên hữu tình khiến vào Niết-bàn, mà các hữu tình đều bất khả đắc?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói.

Lại nữa, Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát ấy đã mặc áo mũ chẳng thuộc sắc, chẳng vì sắc; chẳng thuộc thọ tướng hành thức, chẳng vì thọ tướng hành thức. Chẳng thuộc bậc Thanh văn Độc giác, chẳng vì bậc Thanh văn Độc giác. Chẳng thuộc bậc Bồ-tát, chẳng vì bậc Bồ-tát. Chẳng thuộc bậc Phật, chẳng vì bậc Phật. Sở dĩ vì sao? Vì tất cả pháp đều không sở thuộc, đều không sở vì. Các Bồ-tát Ma-ha-tát hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm năng mặc đội được áo mũ kiên cố như thế.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát năng mặc áo mũ kiên cố như thế hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, tức đối ba chỗ không bị trụ đắm. Những gì là ba? Một, bậc Thanh văn; hai, bậc Độc giác; ba, bậc Như Lai.

Phật hỏi Thiện Hiện: Người quán nghĩa nào nói lời như thế?

Thiện Hiện thưa rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm không chỗ trụ đắm, không kể năng tu, không pháp sở tu, không thời xứ tu, cũng không do đây mà được tu tập. Sở dĩ vì sao? Vì chẳng phải trong Bát-nhã Ba-la-mật-đa nghĩa thú sâu thẳm

đây mà có phần ít thật pháp khá được gọi là năng tu thấy.

Bạch Thế Tôn! Nếu tu hư không là tu Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu tu tất cả pháp là tu Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu tu không chỗ đấm là tu Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu tu không sở hữu là tu Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu tu không nhiếp thọ là tu Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Nếu tu pháp trừ khiên là tu Bát-nhã Ba-la-mật-đa?

Phật bảo: Thiện Hiện: Như vậy, như vậy. Như người đã nói.

Lại nữa, Thiện Hiện! Cần nương Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm rất thắng hành trụ như thế quán sát Bồ-tát Ma-ha-tát bất thối chuyển. Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát tuy hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế, mà đối Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế không điều chấp trước, phải biết đây là Bồ-tát Ma-ha-tát bất thối chuyển.

Lại nữa, Thiện Hiện! Có các Bồ-tát Ma-ha-tát bất thối chuyển chẳng chấp lời người và người dạy bảo lấy làm chơn yếu, chẳng chỉ tin người mà có sở tác; nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế nơi tâm chẳng kinh chẳng e chẳng sợ, chẳng đấm chẳng chìm, không nghi không hối, cũng chẳng mê ngất.

Đôi Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm, vui mừng muốn nghe, hết lòng tin chịu, biên chép thọ trì đọc tụng, suy nghĩ đúng lý, vì người diễn nói. Phải biết Bồ-tát Ma-ha-tát bất thối chuyển như thế đời trước đã nghe bao nhiêu nghĩa thú Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm.

Vì có sao? Vì do Bồ-tát Ma-ha-tát bất thối chuyển này nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế, nơi tâm chẳng kinh chẳng e chẳng sợ. Nói rộng cho đến vì người diễn nói không chán mỗi vậy.

Cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát nghe thuyết Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế, nơi tâm chẳng kinh chẳng e chẳng sợ, nói rộng cho đến vì người diễn nói thường không chán mỗi. Bồ-tát Ma-ha-tát ấy làm sao tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm?

Phật bảo: Thiện Hiện! Bồ-tát Ma-ha-tát ấy tùy thuận nói nhau, hướng tới vào đến Nhất thiết trí trí, nên khởi hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm như thế.

Cụ thọ Thiện Hiện lại thưa Phật rằng: Bồ-tát Ma-ha-tát ấy làm sao tùy thuận nói nhau hướng tới đến vào Nhất thiết trí trí hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm?

Phật bảo: Thiện Hiện! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát tùy thuận nói nhau hướng tới đến vào hư không mà hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm. Đây là Bồ-tát Ma-ha-tát tùy thuận nói nhau hướng tới đến vào Nhất thiết trí trí, hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm.

Sở dĩ vì sao? Vì Nhất thiết trí trí vô lượng vô biên. Nếu vô lượng vô biên tức chẳng phải sắc, cũng chẳng phải thọ tưởng hành thức. Không đặc không hiện quán, không chứng không đạo quả, không trí không thức, không sanh không diệt, không thành không hoại, không khởi không hết, không tu không làm, không từ đâu đến, cũng không đi đâu, không phương không cội, cũng không chỗ trụ. Duy chỉ có thể nói là vô lượng vô biên mà thôi!

Thiện Hiện phải biết: Hư không vô lượng vô biên nên Nhất thiết trí trí cũng vô lượng vô biên. Nhất thiết trí trí vô lượng vô biên nên không kể năng chứng. Chẳng sắc năng chứng, cũng chẳng thọ tưởng hành thức năng chứng. Chẳng Bồ thí Ba-la-mật-đa năng chứng, cũng chẳng Tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa năng chứng. Sở dĩ vì sao? Vì sắc tức là Nhất thiết trí trí, thọ tưởng hành thức tức là Nhất thiết trí trí. Bồ thí Ba-la-mật-đa tức là Nhất thiết trí trí, Tịnh giới cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa tức là Nhất thiết trí trí.

Khi ấy Thiên Đế Thích lãnh đem chúng các Thiên tử cõi Dục, Đại Phạm Thiên Vương lãnh đem chúng các Thiên tử cõi Sắc, đi đến chỗ Phật đánh lễ hai chân Phật, quanh hữu ba vòng, lui trụ một phía, chấp tay cung kính đồng thưa Phật rằng: Bát-nhã Ba-la-mật-đa như thế rất là sâu thẳm khó thấy khó lường?

Bấy giờ, Phật bảo các Thiên tử rằng: Như vậy, như vậy! Như các người đã nói. Thiên tử phải biết: Ta xem nghĩa đây khi mới được Vô thượng Chánh đẳng giác, ngồi yên suy nghĩ, chẳng muốn nói pháp, lòng khởi nghĩ này: Pháp Ta đã chứng thẳm sâu màu nhiệm, chẳng phải các thế gian vội tin thọ được!

Thiên tử! Phải biết pháp Ta đã chứng tức là Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Pháp ấy sâu thẳm chẳng năng chứng, chẳng sở chứng, không chỗ chứng, không thời chứng.

Thiên tử! Phải biết hư không sâu thẳm nên pháp ấy sâu thẳm. Ngã sâu thẳm nên pháp ấy sâu thẳm. Tất cả pháp không đến không đi nên pháp ấy sâu thẳm. Tất cả pháp vô lượng vô biên nên pháp ấy sâu thẳm. Tất cả pháp không sanh không diệt nên pháp ấy sâu thẳm. Tất cả pháp không nhiễm không tịnh nên pháp ấy sâu thẳm.

Khi ấy, các Thiên tử lại thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Rất lạ! Bạch Thiện Thệ! Hiếm có! Pháp Phật đã nói thâm sâu màu nhiệm, tất cả thế gian khó tin khó hiểu. Sở dĩ vì sao? Pháp Phật đã nói chẳng vì nhiếp thọ, chẳng vì nói bỏ. Thế gian hữu tình phần nhiều hành nhiếp thọ hoặc hành nói bỏ. Vậy nên thế gian đối Phật đã nói chẳng năng tin hiểu được.

Bấy giờ, Phật bảo các Thiên tử rằng: Như vậy, như vậy, như các người đã nói.

HỘI THỨ TƯ

Phẩm CHƠN NHƯ

Thứ 16 - 1

Bấy giờ, cụ thọ Thiện Hiện bèn thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Pháp Phật đã nói nhiệm mầu sâu thẳm, đối tất cả pháp đều tùy thuận được không gì chướng ngại. Pháp Phật đã nói không tướng chướng ngại, ngang đồng hư không, trọn không dấu chân. Pháp Phật đã nói không tướng đối đãi, vì không thứ hai. Pháp Phật đã nói không tướng ngang đồng, vì không đối địch. Pháp Phật đã nói trọn không dấu chân, vì không sanh diệt. Pháp Phật đã nói trọn không sanh diệt, vì tất cả sanh diệt bất khả đắc. Pháp Phật đã nói trọn không đường nhỏ, vì tất cả đường nhỏ bất khả đắc. Pháp Phật đã nói trọn không hý luận, vì phân biệt ngôn thuyết bất khả đắc vậy?

Phật bảo: Thiện Hiện! Như vậy, như vậy. Như người đã nói.

Bấy giờ, Thiên tử cõi Dục, cõi Sắc bèn thưa Phật rằng: Đại đức Thiện Hiện là chơn Phật tử, theo Như Lai sanh. Sở dĩ vì sao? Vì Đại đức Thiện Hiện nói

ra các pháp, tất cả đều tương ưng cùng “Không” vậy.

Bấy giờ, Thiện Hiện bảo các Thiên tử hai cõi Dục, Sắc rằng: Các người nói tôi là chơn Phật tử theo Như Lai sanh, sao là Thiện Hiện theo Như Lai sanh? Nghĩa là theo chơn như Như Lai sanh vậy, tất cả pháp sanh bất khả đắc vậy.

Sở dĩ vì sao? Chơn như Như Lai không đến không đi, bản tánh chẳng sanh. Chơn như Thiện Hiện cũng không đến đi, bản tánh chẳng sanh, nên nói Thiện Hiện theo Như Lai sanh.

Chơn như Như Lai tức chơn như tất cả pháp. Chơn như tất cả pháp tức chơn như Như Lai. Chơn như như thế không có tánh chơn như, cũng không tánh chẳng chơn như. Chơn như Thiện Hiện cũng lại như thế, nên nói Thiện Hiện theo Như Lai sanh.

Chơn như Như Lai thường trụ làm tướng. Chơn như Thiện Hiện cũng lại như thế, nên nói Thiện Hiện theo Như Lai sanh.

Chơn như Như Lai không biến khác, không phân biệt, khắp chuyển các pháp. Chơn như Thiện Hiện cũng lại như thế, nên nói Thiện Hiện theo Như Lai sanh.

Chơn như Như Lai không gì ngăn ngại. Chơn như tất cả pháp cũng không gì ngăn ngại. Hoặc chơn như Như Lai, hoặc chơn như tất cả pháp, đồng một chơn như không hai không riêng, không tạo không tác. Chơn như như thể tướng thường chơn như, không lúc nào chẳng tướng chơn như. Vì tướng thường chơn như không lúc nào chẳng tướng chơn như nên không hai không riêng. Chơn như Thiện Hiện cũng lại như thế, nên nói Thiện Hiện theo Như Lai sanh.

Chơn như Như Lai đối tất cả pháp không nhớ nghĩ, không phân biệt. Chơn như Thiện Hiện cũng lại như thế, nên nói Thiện Hiện theo Như Lai sanh.

Chơn như Như Lai không riêng khác, chẳng thể đắc. Chơn như Thiện Hiện cũng lại như thế, nên nói Thiện Hiện theo Như Lai sanh.

Chơn như Như Lai chẳng rời chơn như tất cả pháp, chơn như tất cả pháp chẳng rời chơn như Như Lai. Chơn như như thể tướng thường chơn như, không lúc nào chẳng tướng chơn như. Chơn như Thiện Hiện cũng lại như thế, nên nói Thiện Hiện theo Như Lai sanh.

Mặc dù nói theo sanh mà không chỗ theo sanh, vì chơn như Thiện Hiện chẳng khác Phật vậy.

**Chơn như Như Lai chẳng quá khứ chẳng vị lai
chẳng hiện tại. Chơn như tất cả pháp cũng chẳng
quá khứ chẳng vị lai chẳng hiện tại. Chơn như
Thiện Hiện cũng lại như thế, nên nói Thiện Hiện
theo Như Lai sanh.**

**Chơn như Thiện Hiện theo chơn như Như Lai.
Chơn như Như Lai theo chơn như quá khứ, chơn
như quá khứ theo chơn như Như Lai. Chơn như
Như Lai theo chơn như vị lai, chơn như vị lai theo
chơn như Như Lai. Chơn như Như Lai theo chơn
như hiện tại, chơn như hiện tại theo chơn như Như
Lai. Chơn như Như Lai theo chơn như ba đời. Chơn
như ba đời theo chơn như Như Lai. Chơn như ba
đời, chơn như Như Lai không hai không riêng.
Chơn như tất cả pháp, chơn như Thiện Hiện cũng
không hai không riêng, nên nói Thiện Hiện theo
Như Lai sanh.**

**Chơn như tất cả hạnh Bồ-tát Ma-ha-tát tức là
chơn như chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.
Các Bồ-tát Ma-ha-tát do chơn như nên chứng được
Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, gọi danh Như Lai
Ứng Chánh Đẳng Giác. Tôi đối chơn như các pháp
như thế rất sanh tin hiểu, nên nói Thiện Hiện theo
Như Lai sanh.**

**Chính khi thuyết tướng chơn như như thế, ở thế
giới Tam thiên đại thiên đây sáu thứ biến động như**

khí Phật chứng được Vô thượng Chánh đẳng Đại Bồ-đề ngang không sai khác, nên nói Thiện Hiện theo Như Lai sanh.

Nhưng, Thiên tử phải biết: Thiện Hiện tôi chẳng do sắc nên theo Như Lai sanh. Chẳng do thọ tướng hành thức nên theo Như Lai sanh. Chẳng do quả Dự lưu nên theo Như Lai sanh. Chẳng do quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán nên theo Như Lai sanh. Chẳng do Độc giác Bồ-đề nên theo Như Lai sanh. Chẳng do chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề nên theo Như Lai sanh. Chỉ do chơn như nên theo Như Lai sanh.

Thiên tử phải biết: Nhưng Thiện Hiện tôi chẳng theo sắc sanh, chẳng theo thọ tướng hành thức sanh. Chẳng theo quả Dự lưu sanh, chẳng theo quả Nhất lai, Bất hoàn, A-la-hán nên sanh. Chẳng theo Độc giác Bồ-đề sanh, chẳng theo chư Phật Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề sanh. Chỉ theo chơn như sanh, nên Thiện Hiện tôi theo Như Lai sanh.

Bấy giờ, Xá-lợi-tử thưa Phật rằng: Bạch Thế Tôn! Chơn như như thế thẳm sâu màu nhiệm?

Bấy giờ, Phật bảo Xá-lợi-tử rằng: Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Chơn như như thế thẳm sâu màu nhiệm.

Chính khi thuyết tướng chơn như như thế, ba trăm Bí-sô hết hẳn các lậu, tâm được giải thoát, thành A-la-hán. Lại có chúng Bí-sô-ni năm trăm xa trần lìa bản, đối trong các pháp được tịnh pháp nhãn. Năm trăm Thiên tử nghiệp đời trước thành thực, đồng lúc chứng được Vô sanh pháp nhãn. Sáu mươi Bồ-tát chẳng thọ các lậu, tâm được giải thoát.

Bấy giờ, Phật bảo Xá-lợi-tử rằng: Nay sáu mươi Bồ-tát trong chúng đây đã ở chỗ năm trăm Phật quá khứ gần gũi cúng dường. Mặc dù tu bố thí, tịnh giới, an nhẫn, tinh tiến, tĩnh lực mà chẳng nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo, khởi tướng riêng khác, tu hạnh riêng khác, chẳng vào được Bồ-tát Chánh tánh ly sanh; nên ở thời nay tuy nghe Đại Pháp mà nhờ sức tức nhân đời trước chẳng thọ các lậu, tâm được giải thoát.

Vậy nên, Xá-lợi-tử! Tuy các Bồ-tát Ma-ha-tát có đạo Bồ-tát là không, vô tướng, vô nguyên mà chẳng nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo, bèn chứng thật tế, đọa nơi Thanh văn hoặc bậc Độc giác.

Xá-lợi-tử! Ví như có chim, thân nó rộng lớn lượng cả trăm do-tuần, hoặc lại hai trăm cho đến năm trăm do-tuần, lông cánh chưa thành, hoặc đã suy hư. Chim này từ trời Ba mươi ba kia gieo mình

mà xuống đến châu Thiệm bộ. Khi còn giữa đường bỗng khởi nghĩ này: “Ta nay về lại trời Ba mươi ba”. Nơi ý hiểu sao? Chim này năng về lại trời Ba mươi ba được chăng? Xá-lợi-tử thưa: Bạch Thế Tôn! Chẳng được.

Phật bảo: Xá-lợi-tử! Giữa đường chim ấy hoặc khởi muốn này: “Đến châu Thiệm bộ sẽ khiến cho thân ta không tổn không khổ”. Nơi ý hiểu sao? Sở nguyện chim ấy khá được toại chăng? Xá-lợi-tử thưa: Bạch Thế Tôn! Chẳng toại. Chim ấy khi đến châu Thiệm bộ đây thân nó quyết định có tổn có khổ, hoặc đến mạng chung, hoặc lại gần chết. Vì có sao? Vì chim này thân lớn, từ xa mà rơi, lông cánh chưa thành hoặc suy hư vậy.

Phật bảo: Xá-lợi-tử! Như vậy, như vậy. Như người đã nói. Có các thiện nam tử Bồ-tát thừa cũng lại như thế. Mặc dù có phát tâm Vô thượng Chánh đẳng giác, đã trải qua lâu số đại kiếp cát Căng-già siêng tu bố thí, tịnh giới, an nhẫn, tinh tiến, tinh lự, cũng tu không, vô tướng, vô nguyện giải thoát môn, mà chẳng nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo mà chứng thật tế, bèn rơi Thanh văn hoặc bậc Độc giác!

Xá-lợi-tử! Các thiện nam tử Bồ-tát thừa này tuy nhớ nhóm giới, nhóm định, nhóm huệ, nhóm giải thoát, nhóm giải thoát trí kiến của chư Phật Thế

Tôn ba đời, mà tâm lấy tướng chẳng biết chẳng thấy công đức chơn thật năm nhóm như vậy chư Phật Thế Tôn. Chỉ nghe tiếng “Không” chấp trước lấy tướng, hồi hướng Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, là bèn rơi Thanh văn hoặc bậc Độc giác.

Vì có sao? Xá-lợi-tử! Các Bồ-tát ấy bởi chẳng nhiếp thọ Bát-nhã Ba-la-mật-đa sâu thẳm phương tiện khéo léo, mặc cho đem các thứ căn lành đã tu hồi hướng Bồ-đề mà không sức vậy.

Khi ấy, Xá-lợi-tử bèn thưa Phật rằng: Như tôi hiểu nghĩa Phật đã nói đó, nếu các thiện nam tử Bồ-tát thừa xa lìa phương tiện khéo léo Bát-nhã Ba-la-mật-đa, dù cho đủ vô lượng phước đức tư lương mà đối Bồ-đề hoặc đặc chẳng đặc. Vậy nên, chúng Bồ-tát Ma-ha-tát muốn được Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, quyết định chẳng nên xa lìa phương tiện khéo léo Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Bấy giờ, Phật bảo Xá-lợi-tử rằng: Như vậy, như vậy. Như người đã nói.

--- o0o ---